

บทที่ ๘

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้เป็นการสรุปผลตามวัตถุประสงค์และสมมุติฐานของการวิจัย พร้อมทั้งอภิปรายประเด็นที่น่าสังเกตและเสนอแนะแนวทางการวิจัยต่อเนื่องจากงานวิจัยนี้

๘.๑ สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ ๒ ข้อคือศึกษาความสัมพันธ์ของอนิยมสรรพนามและปฏิเสธสรรพนามที่มีรูปเดียวกันในสมัยต่างๆ และศึกษาพัฒนาการของอนิยมสรรพนามและปฏิเสธสรรพนามที่มีรูปเดียวกันในสมัยต่างๆ ผลของการวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ดังนี้

ผลการวิจัยพบอนิยมสรรพนามและปฏิเสธสรรพนามที่มีรูปเดียวกันทั้งหมดตั้งแต่สมัยสุโขทัยมาจนถึงปัจจุบันจำนวน ๓๐ รูป ได้แก่ ไต ผู้ไต ไคร อันไต อะไร สิ่งไต สิ่งไร ประการไต กระไร แห่งไต ที่ไต ไหน ที่ไหน เมื่อไต เมื่อไร เมื่อไหร่ อย่างไร ยังไง ัง ไฉนใด เช่นใด เช่นไร เท่าใด เท่าไร เท่าไหร่ เพียงใด เพียงไร เพียงไหน แคไหน ทำไม จำแนกตามรูปภาษาได้ ๒ ประเภท ได้แก่ คำมูลและคำประสม คำมูลมีเพียงรูปเดียวเท่านั้นคือไต จากข้อมูลพบว่าในสมัยสุโขทัยเท่านั้นที่มีรูปภาษาทั้งสองประเภทนี้ ส่วนในสมัยอื่น ๆ ไม่พบคำมูลเพราะได้พัฒนาและกลายเป็นส่วนประกอบของคำประสมแล้ว อนิยมสรรพนามและปฏิเสธสรรพนามที่มีรูปเดียวกันทั้ง ๓๐ รูปนี้มีความสัมพันธ์กันทั้งด้านวากยสัมพันธ์และด้านอรรถศาสตร์ดังต่อไปนี้

๘.๑.๑ ความสัมพันธ์ด้านลักษณะทางวากยสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่าอนิยมสรรพนามและปฏิเสธสรรพนามจะปรากฏในบริบททางวากยสัมพันธ์แตกต่างกัน เกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนกคำ ๒ ประเภทนี้ออกจากกันมี ๔ เกณฑ์ ได้แก่ การปรากฏหน้าหน่วยขยายนาม การปรากฏในตำแหน่งกรรมของกริยาวลีบอกปฏิเสธ การปรากฏในประโยคที่มีคำลงท้ายแสดงการถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ การปรากฏในอนุประโยคและประโยคเชื่อม

๑. การปรากฏหน้าหน่วยขยายนาม อนิยมสรรพนามสามารถปรากฏหน้าหน่วยขยายนามได้ ๓ ประเภท ได้แก่ ปรากฏหน้าหน่วยขยายบอกจำนวน ปรากฏหน้าหน่วยขยายบอกการบ่งชี้ และปรากฏหน้าหน่วยขยายบอกการไม่บ่งชี้ ส่วนปฏิเสธสรรพนามจะปรากฏในบริบทเหล่านี้ไม่ได้

๒. การปรากฏในตำแหน่งกรรมของกริยาวลีบอกปฏิเสธ อนิยมสรรพนามสามารถปรากฏได้ในตำแหน่งกรรมของกริยาวลีบอกปฏิเสธซึ่งมีโครงสร้างดังนี้ คำบอกปฏิเสธ+กริยา+กรรม+ส่วนขยายกริยา ส่วนปฏิเสธสรรพนามจะปรากฏในบริบทนี้ไม่ได้
๓. การปรากฏในประโยคที่มีคำลงท้ายแสดงการถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ เช่น หรือ หรือไม่ หรือเปล่า ไหม ในบริบทนี้อนิยมสรรพนามปรากฏได้ ส่วนปฏิเสธสรรพนามปรากฏไม่ได้
๔. การปรากฏในอนุประโยคและประโยคเชื่อม อนิยมสรรพนามปรากฏได้ในอนุประโยคซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของประโยคความซ้อน และปรากฏได้ในประโยคเชื่อมซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของประโยคความรวม ในบริบทนี้ปฏิเสธสรรพนามปรากฏไม่ได้

เมื่อใช้เกณฑ์ทั้ง ๔ ข้อนี้ศึกษาข้อมูลในแต่ละสมัยพบว่าบริบททางวากยสัมพันธ์ของปฏิเสธสรรพนามในแต่ละสมัยมี ๓ แบบเท่ากัน ได้แก่ การปรากฏตามลำพังในประโยคความเดียว การปรากฏตามลำพังในประโยคหลักของประโยคความซ้อน และการปรากฏตามลำพังในประโยคหลักของประโยคความรวม ส่วนบริบทของอนิยมสรรพนามในแต่ละสมัยไม่เท่ากัน ในสมัยสุโขทัยมีน้อยที่สุดเพียง ๓ แบบ และค่อย ๆ เพิ่มมากขึ้นตามลำดับช่วงสมัยจนมาถึงในสมัยปัจจุบันมีมากที่สุดคือ ๒๔ แบบ ในจำนวนทั้งหมด ๒๔ แบบนี้มีเพียง ๓ แบบเท่านั้นที่พบต่อเนื่องตลอดทุกสมัย ได้แก่ การปรากฏหน้าอนุประโยคขยายนาม การปรากฏในประโยคเชื่อม และการปรากฏในตำแหน่งกรรมของกริยาวลีบอกปฏิเสธในประโยคหลักของประโยคความรวม

๘.๑.๒ ความสัมพันธ์ด้านลักษณะทางอรรถศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่าอนิยมสรรพนามและปฏิเสธสรรพนามมีลักษณะทางอรรถศาสตร์แตกต่างกัน เกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนกหมวดคำ ๒ ประเภทนี้ออกจากกันมี ๔ เกณฑ์ ได้แก่ ความหมายเจาะจง การรู้ข้อมูลของผู้พูด ความหมายปฏิเสธ และผู้พูดต้องการคำตอบจากผู้ฟัง จากเกณฑ์ต่าง ๆ เหล่านี้สามารถจำแนกบริบททางความหมายของปฏิเสธสรรพนามและอนิยมสรรพนามออกจากกันได้ ดังนี้

- ก. บริบททางความหมายของปฏิเสธสรรพนามมีเพียง ๑ แบบ ได้แก่
[+ความหมายเจาะจง -ผู้พูดรู้ข้อมูล +ผู้พูดต้องการคำตอบ]
ปฏิเสธสรรพนามจะปรากฏในบริบทที่มีความหมายเจาะจง เพราะผู้พูดต้องการถามถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะและการที่ผู้พูดถามเพราะผู้พูดไม่รู้ข้อมูลจึงต้องการคำตอบจากผู้ฟัง
- ข. บริบททางความหมายของอนิยมสรรพนามมี ๔ แบบ ได้แก่
แบบที่ ๑ [+ความหมายเจาะจง -ผู้พูดรู้ข้อมูล -ผู้พูดต้องการคำตอบ]

อนิยมสรรพนามที่ปรากฏในบริบทนี้จะมีความหมายเจาะจง เพราะเป็นการกล่าวถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะหรือเจาะจงกลุ่มข้อมูลเพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่สิ่งที่

ผู้พูดกล่าวถึงนั้นผู้พูดไม่ได้ระบุให้แน่ชัดลงไปว่าหมายถึงสิ่งใด และไม่ได้ปรากฏ
ในบริบทที่ต้องการคำตอบจากผู้ฟัง เป็นแต่เพียงการบอกเล่าเท่านั้น

แบบที่ ๒

[-ความหมายเจาะจง + ความหมายปฏิเสธ]

อนิยมสรรพนามที่ปรากฏในบริบทนี้จะมีความหมายไม่เจาะจงเพราะไม่ได้กล่าว
ถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ และจะปรากฏในบริบทแสดงการปฏิเสธซึ่งเป็นบริบท
ที่มีความสัมพันธ์กับรูปประโยคปฏิเสธ

แบบที่ ๓

[-ความหมายเจาะจง - ความหมายปฏิเสธ]

อนิยมสรรพนามที่ปรากฏในบริบทนี้จะมีความหมายไม่เจาะจงเพราะไม่ได้กล่าว
ถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ และไม่ปรากฏในบริบทแสดงการปฏิเสธแต่ปรากฏใน
บริบทอื่น ๆ เช่น บริบทแสดงเงื่อนไข แสดงการเปรียบเทียบ แสดงการถามแบบ
ตอบรับ-ปฏิเสธ เป็นต้น

แบบที่ ๔

[+ความหมายเจาะจง + ผู้พูดรู้ข้อมูล]

อนิยมสรรพนามที่ปรากฏในบริบทนี้จะมีความหมายเจาะจงเพราะเป็นการกล่าว
ถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะและผู้พูดก็รู้แล้วว่าสิ่งที่กล่าวถึงนั้นหมายถึงอะไร

จากข้อมูลพบว่าบริบททางความหมายของปฏิเสธสรรพนามซึ่งมีเพียงแบบเดียว
นั้นพบต่อเนื่องตลอดทุกสมัย ส่วนบริบทของอนิยมสรรพนามแบบที่ ๑-๓ พบต่อเนื่องตลอดทุกสมัย
มีเพียงแบบเดียวที่เริ่มพบในสมัยรัชกาลที่ ๔-๕ เป็นต้นมาคือแบบที่ ๔ [+ความหมายเจาะจง + ผู้พูด
รู้ข้อมูล] การที่ปฏิเสธสรรพนามมีบริบททางความหมายเพียงแบบเดียวเนื่องจากมีอรรถลักษณะ
เฉพาะคือ [+ผู้พูดต้องการคำตอบ] จึงไม่สามารถมีความหมายทั่วไปได้เหมือนอนิยมสรรพนาม

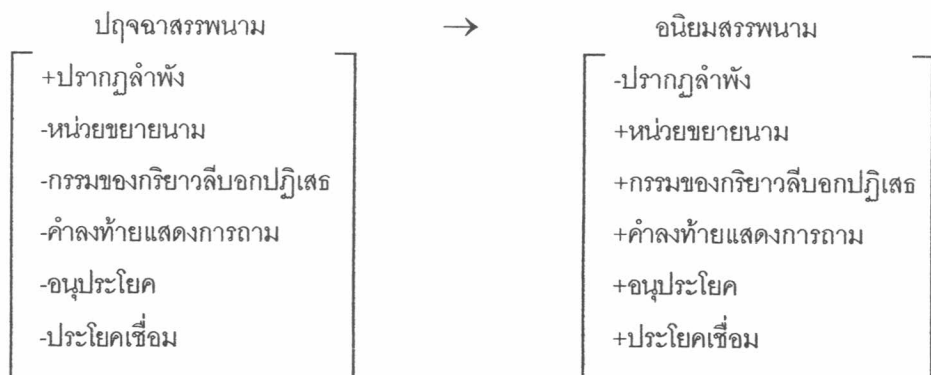
จากการศึกษาความสัมพันธ์ของอนิยมสรรพนามและปฏิเสธสรรพนามตลอดจน
ศึกษาพัฒนาการในสมัยต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นนั้นจะเห็นได้ว่า ปฏิเสธสรรพนามและอนิยมสรรพนาม
จะปรากฏในบริบทที่แตกต่างกันทั้งทางวากยสัมพันธ์และทางอรรถศาสตร์ การที่คำหนึ่งมีรูปเดียว
กันแต่ทำหน้าที่ได้ ๒หน้าที่โดยปรากฏในบริบทที่ต่างกัน และสามารถอธิบายความแตกต่าง
นั้นได้โดยอาศัยทฤษฎีการกลายเป็นคำไวยากรณ์ จึงอาจสรุปได้ว่าปฏิเสธสรรพนามและ
อนิยมสรรพนามเป็นคำหลายหน้าที่ที่มีความสัมพันธ์กันในแง่การกลายเป็นคำไวยากรณ์ และผล
ของการศึกษาเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ทั้ง ๓ ประการ ได้แก่ ประการที่หนึ่ง อนิยมสรรพนามเป็น
คำที่กลายมาจากปฏิเสธสรรพนาม ประการที่สอง การกลายเป็นปฏิเสธสรรพนามในสมัยต่าง ๆ
มีลักษณะแตกต่างกัน ประการที่สาม อนิยมสรรพนามที่กลายมาจากปฏิเสธสรรพนามนั้นบางรูป
มีพัฒนาการที่ต่อเนื่อง ดังนี้

ประการที่หนึ่ง เมื่อพิจารณาจากการปรากฏของอนิยมสรรพนามและ
 ปรากฏสรรพนามที่แตกต่างกันทั้งทางวากยสัมพันธ์และทางอรรถศาสตร์ มีความเป็นไปได้ที่จะสรุป
 ว่าอนิยมสรรพนามเป็นคำที่กลายมาจากปรากฏสรรพนาม และเป็นกรการกลายแบบทิศทางเดียว
 เพราะไม่พบข้อมูลที่มีกระบวนการสวนทางกัน ปัจจัยที่ทำให้ปรากฏสรรพนามกลายเป็นอนิยม
 สรรพนามได้ คือ หมวดคำทั้ง ๒ มีลักษณะทางความหมาย [-ผู้พูดรู้ข้อมูล] ร่วมกันอยู่ ทำให้
 หมวดคำทั้ง ๒ หมวดไม่สามารถแยกออกจากกันอย่างเด็ดขาด คุณสมบัติข้อนี้เอื้อให้เกิดการ
 กลายความหมายจากการถามไปเป็นการแจ้งให้ทราบหรือการปฏิเสธได้ ในการกลายจาก
 ปรากฏสรรพนามไปเป็นอนิยมสรรพนามอาศัยกระบวนการสำคัญ ๖ กระบวนการ คือ การแยกคำ
 การบังคับการปรากฏ การสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม การวิเคราะห์ใหม่ การทำให้มี
 ความหมายทั่วไป และการขยายขอบเขตเชิงอุปลักษณะ ซึ่ง ๔ กระบวนการแรกเป็นกระบวนการ
 ทางวากยสัมพันธ์ ส่วน ๒ กระบวนการหลังเป็นกระบวนการทางอรรถศาสตร์ ดังนี้

๑. การแยกคำ เป็นกระบวนการที่ทำให้ปรากฏสรรพนามแยกออกเป็น ๒ คำโดยไม่มี การเปลี่ยน
 แปลงรูปคำ ทั้งนี้คำหนึ่งมีหน้าที่หรือความหมายเหมือนคำเดิมคือเป็นปรากฏสรรพนาม
 ส่วนอีกคำหนึ่งได้หน้าที่ใหม่เป็นอนิยมสรรพนามโดยไปปรากฏในบริบทที่แตกต่างไปจาก
 คำเดิมตามแผนภูมิดังนี้

๒. การบังคับการปรากฏ เป็นกระบวนการทางวากยสัมพันธ์ที่ทำให้ปรากฏสรรพนามซึ่งเดิม
 สามารถปรากฏได้ตามลำพังโดยไม่มีเงื่อนไขในประโยคทุกชนิด เมื่อกลายเป็นอนิยม
 สรรพนามจะถูกบังคับให้ปรากฏในบริบทที่เจาะจงเท่านั้น ได้แก่ ปรากฏหน้าหน่วยขยายนาม
 ปรากฏในตำแหน่งกรรมของกริยาสืบออกปฏิเสธ ปรากฏในประโยคที่มีคำสั่งท้ายแสดงการ
 ถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ ปรากฏหน้าอนุประโยคขยายนามและปรากฏในประโยคเชื่อม ดังนี้

๓. การสูญเสียลักษณะของหมวดคำเดิม เป็นกระบวนการทางวากยสัมพันธ์ที่ทำให้คำไวยากรณ์สูญเสียลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของหมวดคำเดิมที่เคยมี ดังนั้นปรากฏสรรพนามซึ่งเคยทำหน้าที่เป็นหน่วยหลักของหน่วยนามได้ตามลำพัง เมื่อกลายเป็นอนิยมสรรพนามลักษณะสำคัญข้อนี้จะสูญเสียไป จึงไม่สามารถปรากฏตามลำพังได้อีกต่อไป ดังนี้

- ๔. การวิเคราะห์ใหม่ เป็นกระบวนการทางวากยสัมพันธ์ที่ทำให้สถานภาพของคำเดิมเปลี่ยนไป จากเดิมปรากฏสรรพนามมีสถานภาพเป็นหน่วยสร้างในระดับประโยค เมื่อกลายเป็นอนิยมสรรพนามจะเปลี่ยนสถานภาพมาเป็นหน่วยสร้างในระดับวลีหรือหน่วยสร้างในระดับอนุประโยคเท่านั้น
- ๕. การทำให้มีความหมายทั่วไป เป็นกระบวนการทางอรรถศาสตร์ที่ทำให้ความหมายของคำเดิมเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากอรรถลักษณะเฉพาะถูกลดลง ความหมายแบบเจาะจงจึงลดลง และกลายเป็นความหมายทั่วไปดังนี้

เมื่ออรรถลักษณะ [+ผู้พูดต้องการคำตอบ] ซึ่งเป็นอรรถลักษณะเฉพาะของปรากฏสรรพนามลดลง จึงไม่จำเป็นต้องปรากฏในบริบทแสดงการถามอีกต่อไป ปรากฏสรรพนามจึงเคลื่อนออกจากสมาชิกของหมวดคำเดิมไปเป็นสมาชิกของอนิยมสรรพนามและสามารถปรากฏในบริบทที่กว้างขึ้น คือ มีความหมายเจาะจงหรือไม่เจาะจงก็ได้ ผู้พูดรู้ข้อมูลหรือไม่รู้ข้อมูลก็ได้

๖. การขยายขอบเขตเชิงอุปลักษณ์ เป็นกระบวนการทางอรรถศาสตร์ที่ทำให้ความหมายของคำเดิมเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงโดยข้ามมิติจากโลกแห่งรูปธรรมไปสู่โลกแห่งนามธรรม เพราะมีการขยายความหมายจากความหมายพื้นฐานที่เป็นรูปธรรม สังเกตได้ง่ายและอยู่ใกล้ตัวมนุษย์ ไปสู่ความหมายที่เป็นนามธรรม สังเกตได้ยาก และอยู่ไกลตัวมนุษย์ ตัวอย่าง

- ก. ปฏิจจาสรรพนาม
 เขาสูงเท่าไทร
 *หนังสือเล่มนี้สนุกเท่าไทร
- ข. อนิยมสรรพนาม
 เขาไม่สูงเท่าไทร
 หนังสือเล่มนี้ไม่สนุกเท่าไทร

คำว่า เท่าไทร เมื่อเป็นปฏิจจาสรรพนามปรากฏหลังคำกริยาบอกการวัดหรือการประมาณ ใช้แทนจำนวนของสิ่งที่วัดได้หรือประมาณได้ ประโยคที่ว่า เขาสูงเท่าไทร ถูกไวยากรณ์เพราะ เท่าไทร ใช้แทนความสูงซึ่งวัดได้เพราะเป็นค่านามรูปธรรม แต่ประโยค * หนังสือเล่มนี้สนุกเท่าไทร ผิดไวยากรณ์เพราะ เท่าไทร ใช้แทนความสนุกซึ่งวัดไม่ได้ ประมาณไม่ได้เพราะเป็นค่านามนามธรรม แต่เมื่อกลายเป็นอนิยมสรรพนามสามารถใช้แทนได้ทั้งความสูงและความสนุกเนื่องจากมีการขยายความหมายจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมไปสู่สิ่งที่เป็นนามธรรม

ประการที่สอง การกลายจากปฏิจจาสรรพนามไปเป็นอนิยมสรรพนามนั้น การกลายในแต่ละสมัยมีลักษณะแตกต่างกันเพราะจะไปปรากฏในบริบทที่ไม่เท่ากัน ในสมัยสุโขทัยบริบทของอนิยมสรรพนามมีน้อยที่สุดคือ ๓ แบบ และค่อย ๆ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตามลำดับจนมาถึงในสมัยปัจจุบันมีมากที่สุดคือ ๒๔ แบบดังต่อไปนี้

๑. สมัยสุโขทัย เมื่อปฏิจจาสรรพนามกลายเป็นอนิยมสรรพนามจะปรากฏในประโยคความเดียวไม่ได้ แต่จะปรากฏในประโยคความซ้อนได้ ๑ แบบ และปรากฏในประโยคความรวมได้ ๒ แบบ รวมเป็น ๓ แบบ
๒. สมัยอยุธยา เมื่อปฏิจจาสรรพนามกลายเป็นอนิยมสรรพนามจะปรากฏในประโยคความเดียวได้ ๑ แบบ ปรากฏในประโยคความซ้อนได้ ๓ แบบ และปรากฏในประโยคความรวมได้ ๒ แบบ รวมเป็น ๖ แบบ
๓. สมัยรัชกาลที่ ๑-๓ เมื่อปฏิจจาสรรพนามกลายเป็นอนิยมสรรพนามจะปรากฏในประโยคความเดียวได้ ๒ แบบ ปรากฏในประโยคความซ้อนได้ ๔ แบบ และปรากฏในประโยคความรวมได้ ๓ แบบ รวมเป็น ๙ แบบ
๔. สมัยรัชกาลที่ ๔-๕ เมื่อปฏิจจาสรรพนามกลายเป็นอนิยมสรรพนามจะปรากฏในประโยคความเดียวได้ ๓ แบบ ปรากฏในประโยคความซ้อนได้ ๖ แบบ และปรากฏในประโยคความรวมได้ ๔ แบบ รวมเป็น ๑๓ แบบ

๕. สมัยรัชกาลที่ ๖-๘ เมื่อปรากฏสรรพนามกลายเป็นอนิยมสรรพนามจะปรากฏในประโยคความเดียวได้ ๔ แบบ ปรากฏในประโยคความซ้อนได้ ๗ แบบ และปรากฏในประโยคความรวมได้ ๖ แบบ รวมเป็น ๑๗ แบบ
๖. สมัยปัจจุบัน เมื่อปรากฏสรรพนามกลายเป็นอนิยมสรรพนามจะปรากฏในประโยคความเดียวได้ ๕ แบบ ปรากฏในประโยคความซ้อนได้ ๙ แบบ และปรากฏในประโยคความรวมได้ ๑๐ แบบ รวมเป็น ๒๔ แบบ

จะเห็นได้ว่าเมื่อปรากฏสรรพนามกลายเป็นอนิยมสรรพนามนั้น ในสมัยสุโขทัยแตกต่างจากสมัยอื่น ๆ อย่างเห็นได้ชัดเพราะอนิยมสรรพนามจะปรากฏในประโยคความเดียวไม่ได้ ตั้งแต่สมัยอยุธยาเป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันอนิยมสรรพนามปรากฏได้ในประโยคทั้ง ๓ ชนิด และในประโยคแต่ละชนิดก็ปรากฏได้มากแบบขึ้นตามลำดับ ทั้งนี้เป็นไปตามความซับซ้อนของภาษาที่เพิ่มมากขึ้นตามช่วงสมัย

ประการที่สาม เมื่อพิจารณาจากการปรากฏในสมัยต่าง ๆ พบว่าเมื่อปรากฏสรรพนามกลายเป็นอนิยมสรรพนามนั้น ไม่ได้กลายเป็นพร้อมกันทั้ง ๓๐ รูปในช่วงเวลาเดียวกัน แต่การกลายมีลักษณะค่อยเป็นค่อยไปในช่วงสมัยแตกต่างกันดังนี้ รูปที่แสดงว่าการกลายเกิดขึ้นในสมัยสุโขทัยมี ๗ รูป ได้แก่ ไต ผู้ไต อันไต เมื่อไต แห่งไต ฉันไต เท้าไต รูปที่แสดงว่าการกลายเกิดขึ้นในสมัยอยุธยามี ๕ รูป ได้แก่ สิ่งไต ประการไต อยางไร เท้าไร ใคร รูปที่แสดงว่าการกลายเกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๑-๓ มี ๙ รูป ได้แก่ ทีไต เมื่อไร สิ่งไร ทีไหน เพียงไต อะไร ไหน กระจไร ทำไม รูปที่แสดงว่าการกลายเกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๔-๕ มี ๑ รูป ได้แก่ เพียงไร รูปที่แสดงว่าการกลายเกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๖-๘ มี ๑ รูป ได้แก่ ยังไง และรูปที่แสดงว่าการกลายเกิดขึ้นในสมัยปัจจุบันมี ๗ รูป ได้แก่ เช่นไต เช่นไร เพียงไหน แคไหน ใจเมื่อไหร่ เท้าไหร่

ในจำนวนทั้งหมด ๓๐ รูปมีเพียง ๒ รูปเท่านั้น ได้แก่ ผู้ไต เท้าไต ที่แสดงให้เห็นว่าการกลายมีพัฒนาการต่อเนื่องตลอดทุกสมัยดังนี้ คำว่า ผู้ไต เมื่อกลายเป็นอนิยมสรรพนามในสมัยสุโขทัยจะปรากฏในบริบททางวากยสัมพันธ์ได้น้อยที่สุดเพียง ๒ แบบและค่อย ๆ ปรากฏเพิ่มมากขึ้นตามลำดับจนมาถึงในสมัยปัจจุบันปรากฏได้มากที่สุดคือ ๙ แบบ ส่วนคำว่า เท้าไต เมื่อกลายเป็นอนิยมสรรพนาม ในสมัยสุโขทัยจะปรากฏในบริบททางวากยสัมพันธ์ได้น้อยที่สุดเพียง ๑ แบบ และค่อย ๆ ปรากฏเพิ่มมากขึ้นตามลำดับจนมาถึงในสมัยปัจจุบันปรากฏได้มากที่สุดคือ ๔ แบบ

๘.๒ อภิปรายผล

นอกจากผลสรุปข้างต้นที่ทำให้เห็นความสัมพันธ์ของอนิยมสรรพนามและ
 ปฤจฉาสรรพนามในสมัยต่าง ๆ ตลอดจนเห็นพัฒนาการทั้งทางด้านรูปภาษา จำนวนคำ ลักษณะ
 ทางวากยสัมพันธ์ ลักษณะทางอรรถศาสตร์ และพัฒนาการด้านหน้าที่แล้ว ผู้วิจัยพบว่ายังมี
 ประเด็นที่น่าสนใจ ๓ ประการต่อไปนี้

๘.๒.๑ ผลของการศึกษาคั้งนี้เป็นไปในทำนองเดียวกับการศึกษาของฮาสเปิลแมธ
 (๑๙๙๗) ที่ศึกษาอนิยมสรรพนามในภาษาต่าง ๆ ทั่วโลกจำนวน ๑๐๐ ภาษา พบว่ามี ๖๔ ภาษา
 ที่แสดงว่าทั้งสองหมวดคำนี้มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันโดยอนิยมสรรพนามเป็นคำที่กลายมาจาก
 ปฤจฉาสรรพนาม ในจำนวน ๖๔ ภาษานี้มี ๓๑ ภาษาที่อนิยมสรรพนามและปฤจฉาสรรพนามมี
 รูปเดียวกัน

ส่วนไลออนส์ (Lyons, ๑๙๗๗ อ้างถึงในฮาสเปิลแมธ) แสดงความเห็นในทาง
 ตรงกันข้ามว่าสำหรับภาษาที่อนิยมสรรพนามและปฤจฉาสรรพนามมีรูปเดียวกันนั้น อาจเป็นไปได้
 ว่าปฤจฉาสรรพนามเป็นคำที่กลายมาจากอนิยมสรรพนามเพราะทั้ง ๒ หมวดคำต่างก็มีลักษณะ
 ทางความหมายเหมือนกันคือความหมายไม่ชี้เฉพาะ ดังนั้นเมื่อนำไปใช้เป็นคำถามจึงต้องไป
 ปรากฏในบริบทที่เฉพาะเจาะจงคือต้องมีหน่วยแสดงการถาม ต้องมีข้อสมมุติเบื้องต้นระหว่างผู้พูด
 กับผู้ฟัง และต้องมีเจตนาต้องการคำตอบ ตัวอย่างในภาษาลาโคตาต่อไปนี้

Lakhota

(a) Wičháša ki táku nax?ý.
 man the what heard

'The man heard something.'

(b) Wičháša ki táku nax?ý he?
 man the what heard Q

'What did the man hear?'

ตัวอย่างนี้จะเห็นว่าเมื่อ táku ปรากฏในประโยคที่มีหน่วยแสดงการถาม he จะ
 ทำหน้าที่เป็นปฤจฉาสรรพนาม แต่เมื่อปรากฏในประโยคที่ไม่มีหน่วยแสดงการถามจะทำหน้าที่

เป็นอนิยมสรรพนาม ไลออนส์แสดงความเห็นว่าในบางภาษาหน่วยแสดงการถามอาจถูกลดหายไปใ้ในภายหลังก็เป็นได้

สำหรับประเด็นนี้จะเห็นว่าผลการวิจัยไม่สนับสนุนข้อเสนอของไลออนส์ด้วยเหตุผลหลายประการ ประการที่ ๑ ถึงแม้ว่าแนวความคิดเรื่องการกลายจากหมวดคำหนึ่งไปสู่อีกหมวดคำหนึ่งของไลออนส์จะมีลักษณะไม่แตกต่างไปจากการวิจัยครั้งนี้ คือ หมวดคำเดิมจะปรากฏในบริบทที่ไม่มีเงื่อนไข (unmarked) แต่เมื่อกลายไปเป็นหมวดคำใหม่จะต้องปรากฏในบริบทที่มีเงื่อนไขเจาะจง (marked) และสำหรับไลออนส์หมวดคำที่ต้องมีเงื่อนไขในการปรากฏคือ ปรุจจาสรรพนาม ต้องมีหน่วยแสดงการถามปรากฏอยู่ด้วย แต่จากการศึกษาข้อมูลตั้งแต่สมัยสุโขทัยเป็นต้นมาถึงปัจจุบันไม่พบว่าปรุจจาสรรพนามต้องปรากฏร่วมกับหน่วยแสดงการถามเสมอ ไม่พบว่าหน่วยแสดงการถามเป็นเงื่อนไขที่ทำให้อนิยมสรรพนามกลายไปเป็นปรุจจาสรรพนาม และไม่พบว่าอนิยมสรรพนามสามารถปรากฏได้โดยอิสระในประโยคทุกชนิด ในทางตรงกันข้ามกลับพบว่าปรุจจาสรรพนามสามารถปรากฏได้โดยอิสระในประโยคทุกชนิดทั้งประโยคความเดียว ความซ้อนและความรวม ส่วนอนิยมสรรพนามนั้นเห็นได้ชัดเจนว่าในสมัยสุโขทัยปรากฏในประโยคความเดียวไม่ได้ ข้อมูลในสมัยอื่น ๆ แม้ว่าอนิยมสรรพนามจะปรากฏได้ในประโยคทุกชนิด เช่นเดียวกับปรุจจาสรรพนาม แต่ทำหน้าที่เป็นหน่วยหลักของหน่วยนามตามลำพังไม่ได้ ต้องปรากฏร่วมกับหน่วยขยายนามเสมอ ปรากฏตามลำพังในประโยคหลักของประโยคความซ้อนและประโยคความรวมไม่ได้ ต้องปรากฏในระดับอนุประโยคเท่านั้น อนิยมสรรพนามจึงไม่ใช่หน่วยสร้างในระดับประโยค แต่มีฐานะเป็นหน่วยสร้างในระดับวลีหรือระดับอนุประโยค ประการที่ ๒ ไม่น่าเป็นไปได้ที่ปรุจจาสรรพนามจะเป็นผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของภาษา เพราะคำที่มีหน้าที่ในการถามเนื้อความน่าจะเป็นคำที่มีมาแต่ดั้งเดิม ประการที่ ๓ การศึกษาในภาษาอื่น ๆ ยังไม่มีหลักฐานยืนยันว่าปรุจจาสรรพนามกลายมาจากอนิยมสรรพนาม

๘.๒.๒ ตามแนวความคิดเรื่องการกลายเป็นคำไวยากรณ์นั้น นักภาษาศาสตร์ส่วนใหญ่เชื่อว่าเมื่อคำบอกเนื้อความกลายไปเป็นคำไวยากรณ์แล้ว หมวดคำเดิมจะมีการใช้น้อยลงจนในที่สุดจะสูญไปจากภาษา เช่น คำกริยาบางคำในภาษาไทย ได้แก่ คง ควร ต้อง อาจ เมื่อกลายไปเป็นคำช่วยกริยา คำเดิมซึ่งทำหน้าที่เป็นคำกริยาจะปรากฏน้อยลงในขณะที่จะปรากฏเป็นคำช่วยกริยามากขึ้นตามลำดับ เป็นต้น แต่ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าปรากฏการณ์นี้ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นเสมอไปเพราะเมื่อปรุจจาสรรพนามกลายไปเป็นอนิยมสรรพนามแล้ว หมวดคำเดิมก็ยังคงมีใช้ในภาษาควบคู่กันไปกับหมวดคำใหม่ได้ แต่จะปรากฏในบริบทที่แตกต่างกัน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ ฮอปเปอร์ (๑๙๙๑: ๒๒) ที่กล่าวว่ากระบวนการกลายเป็น

คำไวยากรณ์เป็นกระบวนการที่ทำให้คำหนึ่งแยกเป็น ๒ คำโดยคำหนึ่งมีหน้าที่เหมือนคำเดิม ส่วนอีกคำหนึ่งกลายเป็นคำไวยากรณ์ซึ่งเป็นผลมาจากการถูกบังคับให้ปรากฏในบริบทที่เจาะจง และด้วยแนวคิดในทำนองเดียวกันนี้ ดิลเลอร์ (Diller, ๒๐๐๑ : ๑๔๑) จึงเสนอให้เรียกกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ในภาษาตระกูลไทว่าการแปลงทางวากยสัมพันธ์ (syntactic derivation) โดยอธิบายว่าหมายถึงกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ซึ่งไม่ได้ใช้วิธีการลงวิภัตติปัจจัยเหมือนกับภาษาตระกูลอื่น แต่ใช้วิธีการสร้างความหมายให้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ทำให้ในระยะช่วงต่อของกระบวนการเกิดมีความหมายได้หลายความหมาย (lexical polysemy) และมีการสับเปลี่ยนทางวากยสัมพันธ์ (syntactic alternation)

๔.๒.๓ ฮาสเปิลแมธ (๑๙๗๗) ได้กล่าวถึงลักษณะทางรูปคำของอนิยมสรรพนามในภาษาต่าง ๆ ว่าส่วนใหญ่อนิยมสรรพนามจะมีหน่วยแสดงความไม่ชี้เฉพาะ (indefiniteness marker) กำกับอยู่ด้วย หน่วยแสดงความไม่ชี้เฉพาะนี้จะทำหน้าที่แปลงรูปคำจากปฏิเสธสรรพนามให้เป็นอนิยมสรรพนาม ตัวอย่าง

หน่วยแสดงความไม่ชี้เฉพาะมีลักษณะเป็นหน่วยเติมหน้า (prefix) ตัวอย่างในภาษาอังกฤษ เช่น some-, any-, no- หน่วยเติมหน้าเหล่านี้จะทำหน้าที่เปลี่ยนรูปคำจากปฏิเสธสรรพนาม where ไปเป็นอนิยมสรรพนาม somewhere, anywhere, nowhere เป็นต้น

หน่วยแสดงความไม่ชี้เฉพาะมีลักษณะเป็นหน่วยเติมท้าย (suffix) ตัวอย่างในภาษาโปแลนด์ เช่น -ś, -kolwiek หน่วยเติมท้ายนี้จะทำหน้าที่เปลี่ยนรูปคำจากปฏิเสธสรรพนาม gdzie 'where' ไปเป็นอนิยมสรรพนาม gdzieś 'somewhere' gdziekolwiek 'anywhere' เป็นต้น

หน่วยแสดงความไม่ชี้เฉพาะมีลักษณะเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางเสียง ตัวอย่างในภาษาเชเชน (Chechen) การยัดเสียงพยัญชนะและเสียงสระจะทำหน้าที่เปลี่ยนรูปคำจากปฏิเสธสรรพนาม micha 'where' ไปเป็นอนิยมสรรพนามmiccahaa 'somewhere' เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าตัวอย่างที่ฮาสเปิลแมธศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นภาษาที่มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำ แต่ในภาษาไทยไม่มีลักษณะเช่นนั้นเนื่องจากภาษาไทยเป็นภาษาที่ไม่มีกระบวนการเปลี่ยนแปลงรูปคำ ดังนั้นปฏิเสธสรรพนามและอนิยมสรรพนามจึงมีรูปเดียวกัน วิธีการที่จะทำให้รู้ได้ว่ารูปใดทำหน้าที่เป็นอนิยมสรรพนามจึงแสดงด้วยการปรากฏร่วมกับคำอื่น ได้แก่ การปรากฏร่วม

กับหน่วยขยายนาม การปรากฏร่วมกับคำบอกปฏิเสธ การปรากฏในประโยคที่มีคำลงท้ายแสดง การถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ เป็นต้น

๘.๓ ข้อเสนอนแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจที่สามารถนำไปศึกษาค้นคว้าต่อไป ได้ดังต่อไปนี้

๑. เนื่องจากดิลเลอร์ (๒๐๐๑) ได้ให้ข้อเสนอไว้ว่า กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ในภาษา ตระกูลไทมิได้เป็นไปอย่างตายตัวหรือทำนายได้ตามลักษณะสากล แต่มีการกลายแตกต่างกันในภาษาย่อยแต่ละภาษา ผู้วิจัยจึงเห็นว่าน่าจะมีการศึกษาปฏิจาสรรพนามและอนิยม สรพนามที่มีรูปเดียวกันในภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ หรือภาษาไทกลุ่มอื่น ทั้งที่เป็นการศึกษาใน แนวร่วมสมัยและการศึกษาในแนวต่างสมัย เพื่อดูว่าผลการวิจัยจะเป็นไปในทำนองเดียวกัน หรือคัดค้านงานวิจัยนี้
๒. ผู้วิจัยพบว่าอนิยมสรพนามหรือปฏิจาสรพนามบางรูปสามารถพัฒนาต่อไปได้อีก เช่น ไปทำหน้าที่เป็นคำคุณศัพท์ประกอบหลังคำนาม ตัวอย่าง เด็กที่ไหน ปัญหาอะไร เป็นต้น เมื่อปรากฏหน้าข้อความ ก็ดี ก็ตาม เกิดการรวมเข้าเป็นหน่วยเดียวกันและไปทำหน้าที่เป็น คำเชื่อมประโยค เช่น อย่างไรก็ดี อย่างไรก็ตาม เมื่อปรากฏในรูปคำซ้ำบางรูปทำหน้าที่ เป็นคำเชื่อมประโยคได้ ตัวอย่าง ยังไง ๆ ไหน ๆ เป็นต้น จึงน่าจะมีการศึกษาในแง่ของการ กลายเป็นคำไวยากรณ์ต่อไป
๓. ผู้วิจัยพบข้อมูลจำนวนหนึ่งซึ่งแสดงให้เห็นว่าอนิยมสรพนามมีพัฒนาการด้านการประกอบ รูปคำก้ำวหน้ากว่าปฏิจาสรพนาม ได้แก่ การปรากฏในรูปคำซ้ำ เช่น ใคร ๆ อะไร ๆ ไหน ๆ การปรากฏในลักษณะกลุ่มคำ เช่น ใครต่อใคร อะไรต่ออะไร ไหนต่อไหน เท่าไหร่ ต่อเท่าไหร่ การปรากฏในรูปคำซ้อน เช่น แต่ไหนแต่ไร ไปไหนมาไหน ตัวใครตัวมัน การ ปรากฏในรูปสำนวน เช่น ไม่เอาไหน ไม่เข้าใครออกใคร เป็นต้น ส่วนปฏิจาสรพนามไม่มี การประกอบรูปคำในลักษณะนี้ จึงน่าสนใจศึกษาในเชิงประวัติต่อไปว่าการประกอบรูปคำ ดังกล่าวเกิดขึ้นในช่วงเวลาใดและมีพัฒนาการอย่างไร
๔. ผู้วิจัยพบข้อมูลจำนวนมากที่แสดงให้เห็นว่าผู้พูดไม่ได้ใช้ปฏิจาสรพนามเพื่อแสดงเจตนา ถาม แต่ใช้แสดงเจตนาอื่นซึ่งเป็นวัจนกรรมอ้อม เช่น ใช้ปฏิจาสรพนามเพื่อแสดงเจตนา ทักทาย ตัวอย่าง ไปไหนมา ใช้ปฏิจาสรพนามเพื่อแสดงเจตนาคัดค้าน ไม่เห็นด้วย เช่น ในสถานการณ์อย่างนี้ใครจะรับรองได้ว่าตัวประกันจะปลอดภัย ใช้ปฏิจาสรพนามเพื่อ แสดงเจตนาตำหนิ ตัวอย่าง กับข้าวอย่างนี้ใครจะอยากกิน ใช้ปฏิจาสรพนามเพื่อแสดง

การปฏิเสธ ตัวอย่าง ในอนาคตเรื่องนี้อาจจะเป็นจริงก็ได้ใครจะไปรู้ ใช้ปฏิเสธสรรพนาม เพื่อแสดงเจตนาท้าทาย ตัวอย่าง ถ้าฉันไม่ทำแกจะทำไม่ การใช้ปฏิเสธสรรพนามในบริบท ที่แสดงวัจนกรรมอ้อมเหล่านี้ น่าจะมีการศึกษาในเชิงประวัติว่าเกิดขึ้นในช่วงเวลาใดและมี พัฒนาการอย่างไร

๕. เนื่องจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จำกัดขอบเขตไว้ว่าจะศึกษาเฉพาะข้อความที่มีปฏิเสธสรรพนาม หรืออนิยมสรรพนามปรากฏเพียงคำเดียวเท่านั้น ไม่ศึกษาข้อความที่มีข้อมูลมากกว่า ๑ คำ เช่น ใครทำอะไรรู้อยู่ข้างนอกนะ ไม่ใครก็ใครต้องทำงานนี้ จึงน่าจะมีการศึกษาต่อไปว่า ปฏิเสธสรรพนามหรืออนิยมสรรพนามที่ปรากฏมากกว่า ๑ คำในแต่ละข้อความมีลักษณะ ทางวากยสัมพันธ์และลักษณะทางอรรถศาสตร์อย่างไร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย